

KEELEOSKUS JA RAHVUSTEVAAHELISED SUHTED

TEABELEHT

EESTI ELANIKE EESTI JA VENE KEELE OSKUS

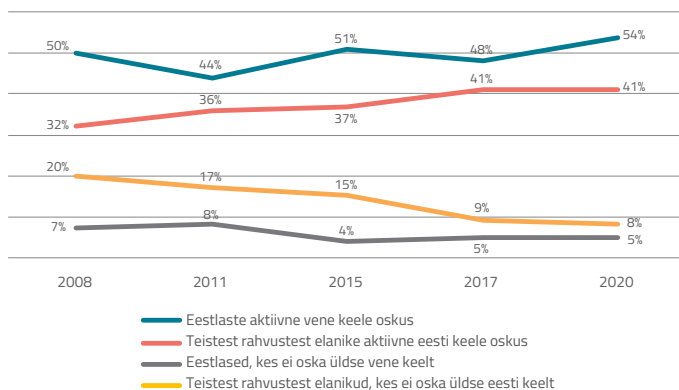
Eesti ühiskonna lõimumise monitooringu 2020. aasta (EIM 2020) tulemused kinnitavad, et eesti keelt väärtustatakse Eestis üha rohkem.

Võrreldes 2008. aastaga on teisest rahvusest elanike üldine eesti keele oskus paranenud. Rõõmustavana on 41%-ni kasvanud nende osakaal, kelle keeleoskus on aktiivne (2008. aastal 32%): nad saavad eesti keelest aru, räägivad ja kirjutavad selles.

Lisaks on väga selgesti vähenenud nende elanike arv, kes ei oska eesti keelt üldse (2008. aasta 20%-lt 2020. aasta 8%-le).

Eestlased hindavad enda vene keele oskuse keskmiselt mõnevõrra paremaks (vabalt või aktiivselt valdab seda 54%) kui teisest rahvusest elanikud enda eesti keele oskuse.

Joonis 1. Eestlaste aktiivne vene keele oskus ja teisest rahvusest elanike aktiivne eesti keele oskus (vastused „Valdan vabalt“ ja „Saan aru, räägin, kirjutatan“; samuti 2020. a lisatud variant) ning keeleoskuse puudumine 2008, 2011, 2015, 2017 ja 2020 %.

Allikas: EIM 2008, 2011, 2015, 2017, 2020

Piirkonniti erineb Eesti elanike (vastavalt eesti ja vene) keele oskus märkimisväärselt. Näiteks Ida-Virumaa teisest rahvusest elanikest oli 2020. aastal ainult viiendikul aktiivne eesti keele oskus.

Tallinna teisest rahvusest elanikest oskavad eesti keelt pooled ja see näitaja on võrreldes 2008. aastaga (35%) paranenud palju rohkem kui Ida-Virumaal.

Teiste rahvuste esindajate eesti keele oskus on tugevalt seotud vanusega: nooremad inimesed oskavad eesti keelt paremini kui vanemad. 2020. aastal oskas nende seas kuni 34-aastastest eesti keelt 62%, aga vähemalt 65-aastastest kõigest 27%.

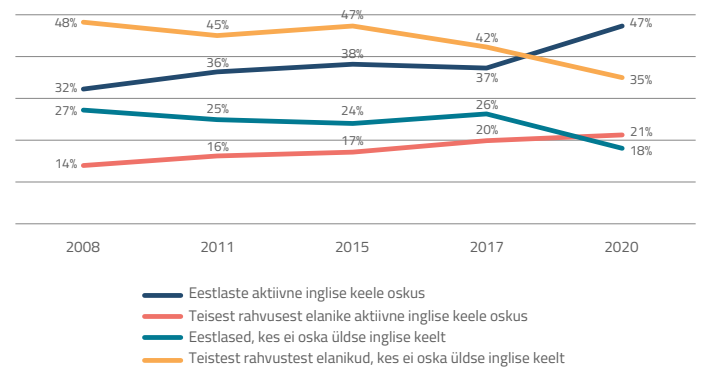
Möödunud 12 aasta jooksul on eesti keele oskus enim paranenud vähemalt 65-aastaste seas (17 protsendipunkti) ja mõnevõrra vähem kuni 34-aastaste hulgas (alla 10 protsendipunkti). Eestlaste vene keele oskusega on vastupidi: vanemad inimesed oskavad vene keelt paremini ja noorte seas on keeleoskajaid vähem.

EESTI ELANIKE INGLISE KEELE OSKUS

Inglise keele oskus on aastail 2008–2020 hoogsalt paranenud, kuid erinevus Eestis elavate rahvusrühmade vahel on jäänud sarnaseks: eestlaste hulgas on ligikaudu kaks korda rohkem neid, kes saavad inglise keelest aru, räägivad ja kirjutavad selles (aktiivne keeleoskus).

Samas on nende teisest rahvusest inimeste osakaal, kes inglise keelt ei oska, võrreldes 2017. aastaga (42%) kahanenud 35%-le, mis on lähedane eestlaste sama näitajaga.

Joonis 2. Eestlaste ja teisest rahvusest elanike aktiivne inglise keele oskus (emakeel, lisaks vastused „Valdan vabalt“ ja „Saan aru, räägin, kirjutatan“) 2008, 2011, 2015, 2017 ja 2020 %.

Allikas: EIM 2008, 2011, 2015, 2017, 2020

KEELEKASUTUS TÖÖL JA VABAL AJAL

2020. aastal on eestlaste jaoks inglise keel esimest korda töö- või õppekeelena rohkem kasutusel kui vene keel ja tõenäoliselt see trend süveneb. Vene keelt kasutavad eestlased üha vähem juba alates 2015. aastast.

Vabal ajal kasutavad kõik Eesti elanikud oma emakeelt. See osakaal on püsunud aastail 2008–2020 muutumatuks.

Nii eestlaste kui ka teisest rahvusest elanike seas on vabal ajal teise – vastavalt vene või eesti – keele kasutus aastate jooksul kahanenud, sealhulgas teise rahvuse esindajate hulgas eesti keele kasutus 50%-lt 33%-le.

Seega suhtlevad eestlased ja teisest rahvusest elanikud vabal ajal üha rohkem esmajoones enda keeleruumis ning veedavad seal ka vaba aega, ent töö ja õpingutega seoses kasutavad rohkem ka teisi keeli.

RAHVUSTEVAHELISED KONTAKTID

Kui eestlastest suhtlevad teiste emakeelte kõnelejatega peaaegu võrdsel määral nii 15–34-aastased kui ka 35–64-aastased, siis teisest rahvusest elanikest on eestlastega kõige rohkem kontakte just noorimatel, kes uuringus osalesid (15–34 a).

Selline suundumus annab lootust, et teisest rahvusest noored lõimuvad eestlastega paremini ja eri rahvusest Eesti elanikud suhtlevad tulevikus omavahel tihedamalt.

Eri rahvusest inimesed suhtlevad omavahel tihedalt tööl ja koolis ning siis, kui nad on üksteise naabrid. Palju vähem on kontakte rahvusrühmaüleselt perekonnas, vabal ajal ja internetis, kuigi veebisuhtlus suurenes 2020. aastal märgatavalt.

KONTAKTID JA KEELEOSKUS

Suhtluspartnerite rohkus ja eesti keele oskus on omavahel seotud. Need teisest rahvusest elanikud, kes eesti keelt ei räägi, ei ole viimase poole aasta jooksul eestlastega tõenäoliselt eriti suhelnud, ent aktiivse eesti keele oskusega teisest rahvusest elanikud suhtlevad eestlastega keskmiselt kolmes suhtlussfääris. Suhtlussfäärid on EIM-i järgi töökoht või (üli) kool, perekond, sõbrad, naabrid, vaba aeg ja internet.

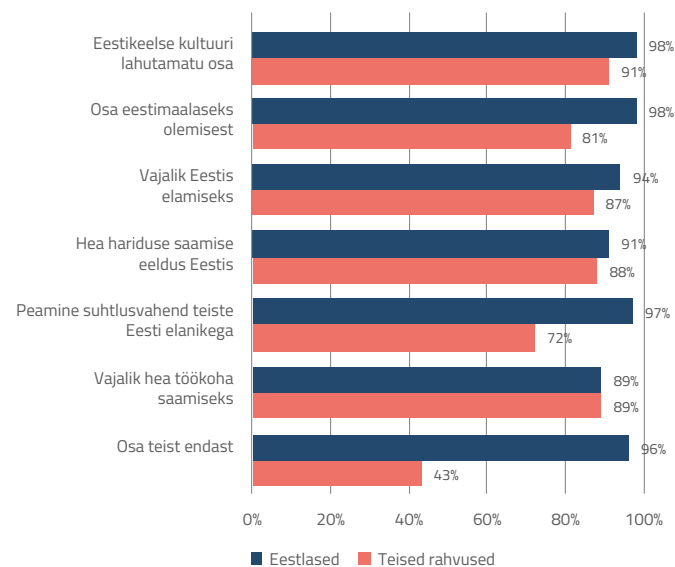
Aktiivse vene keele oskusega eestlased suhtlevad teisest rahvusest elanikega mõnevõrra vähem: vähemalt kahes suhtlussfääris. Seega on vene keele oskus ja suhtlus teiste rahvuste esindajatega natuke vähem omavahel seotud.

EESTI KEELE VÄÄRTUSTAMINE

EIM-is uuriti inimestelt, mis põhjustel on eesti keel nende jaoks oluline. Eestlased (96%) peavad eesti keelt oluliseks põhjusel, et see on osa neist endast – eestlase identiteedist. Enamik teisest rahvuste esindajatest peab eesti keelt oluliseks osaks eestimaalaseks olemisest.

Kuigi suhtluskeelena peavad teisest rahvusest elanikud eesti keelt vähem tähtsaks kui eestlased, väärtustavad nad eesti keelt kui vahendit eestlastega peaaegu võrdselt: seda on neil vaja hea hariduse ja töökoha saamiseks ning Eestis elamiseks.

Joonis 3. Nende vastajate osakaal, kes (täiesti ja pigem) nõustuvad väitega, et eesti keel on nende jaoks nimetatud põhjustel oluline, rahvusrühma alusel %.

Allikas: EIM 2020

2020. aastal oli eestlaste ja teiste rahvuste esindajate arusaam eesti keele oskuse olulisusest hariduse omandamisel ja hea töö saamisel väga sarnane kõigis Eesti piirkondades.

SUHTUMINE TEISTE KEELTE KÕNELEJATESSE

Kui analüüsiti suhtumist eri keelerühmadesse, siis selgus üldistatuna, et teisest rahvusest elanikud suhtuvad eesti emakeelega inimestesse paremini kui eestlased vene emakeele kõnelejatesse. Teisest rahvusest inimeste hulgas on ainult üksikuid inimesi, kes suhtuvad lähikontakti eesti emakeelega inimestega tõrjuvalt.

Samas on kümne aasta jooksul (2010–2020) Eesti elanike suhtumine lähikontakti endast erinevast rahvusest inimestega muutunud soosivamaks sõltumata rahvusrühmast.

Sellesse, et olla naaber paljude eestikeelsete inimestega, suhtus teisest rahvusest elanike seas 2010. aastal soosivalt 58% ja 2020. aastal 72%. Eestlastest ei ole midagi paljude venekeelsete naabrite vastu 44% inimestel (2010. aastal ainult 23%-l).